

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

SSA Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania M. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość świadczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 10 marca 2011 r.,

zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 października 2010 r., sygn.akt ...414/10

1. odrzuca zażalenie,

2. przyznaje radcy prawnemu M. K. od Skarbu Państwa (kasy Sądu Apelacyjnego) kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, powiększoną o stawkę należnego podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny, Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, postanowieniem z dnia 5 października 2010 r., odrzucił skargę o wznowienie postępowania, zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego -

Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 2 czerwca 2005 r., sygn. Akt ...368/05.

W ocenie Sądu – M. B., jako podstawę prawną skargi o wznowienie postępowania, wskazał w pierwszej kolejności art. 401 pkt 2 k.p.c. - podając, że został pozbawiony możliwości obrony swoich praw, ponieważ został błędnie pouczone, iż skarga kasacyjna od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 2 czerwca 2005 r. nie przysługuje. Podniesienie tego zarzutu, jako podstawy wznowienia postępowania, było - zdaniem Sądu Apelacyjnego - chybione, bowiem wznowienie postępowania dotyczy postępowania przeprowadzonego przed wydaniem wyroku, a nie postępowania po ogłoszeniu wyroku. Zarzut błędnego pouczenia mógłby natomiast być podnoszony we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia skargi kasacyjnej, jeżeli ubezpieczony z takiego środka chciałby skorzystać. Pouczenie o braku prawa do złożenia skargi kasacyjnej bezspornie zostało bowiem udzielone po ogłoszeniu prawomocnego wyroku, żadnego wpływu na przeprowadzone postępowanie przez Sąd Apelacyjnym nie miało.

Sąd Apelacyjny podniósł, że skoro różnicowanie stopnia niezdolności do pracy nie decyduje o prawie do renty, to sprawa wszczęta odwołaniem od decyzji rozstrzygającej o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy, w którym kwestionowany jest wyłącznie stopień niezdolności do pracy, nie dotyczy „przyznania świadczenia”, o którym mowa w art. 398² § 1 k.p.c., lecz jest sporem o jego wysokość, w którym o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

Jako faktyczną podstawę wznowienia ubezpieczony wskazał na dokumentację obejmującą: przebieg choroby (wrzesień 2003 r.) oraz historie choroby (maj, wrzesień 2003 r.), a także prace pogładowe z zakresu okulistyki, opublikowane w prasie naukowej w latach 1998 – 2005, szczegółowo wymienione w części wstępnej skargi. Jednocześnie ubezpieczony zaznaczył, że nie mógł z nich skorzystać wcześniej, ponieważ pouczono go, że w sprawie skarga kasacyjna nie przysługuje. Nadto o prawie złożenia skargi o wznowienie postępowania i postawienia zarzutu niemożności działania, dowiedział się w dniu 23 kwietnia 2010 r. w ramach akcji „Niebieski Parasol”. Załączona do skargi dokumentacja medyczna dotyczy przebytych przez ubezpieczonego zabiegów operacyjnych w

Klinice Okulistycznej Akademii Medycznej w S. w dniach 28 maja 2003 r. oraz 3 września 2003 r. Przy czym ubezpieczony, już składając wniosek o zmianę stopnia niezdolności do pracy, w dniu 27 czerwca 2003 r., dołączył do zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 26 czerwca 2003 r. także kartę informacyjną leczenia szpitalnego z Katedry i Kliniki Okulistycznej Akademii Medycznej w S. z okresu pobytu w szpitalu od dnia 07 do dnia 11 kwietnia i 2003 r. oraz od dnia 27 maja do dnia 3 czerwca 2003 r., a w toku badania przez biegłego lekarza okulistę w dniu 11 lutego 2004 r. powołał się także na wykonaną we wrześniu 2003 r. witrektomię. Nadto składając apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 04 maja 2004 r. skarżący dołączył także zaświadczenie z dnia 8 lutego 2005 r., wystawione przez lekarza specjalistę chorób oczu E. M. – K. oraz wynik badania przeprowadzonego w tym samym dniu.

Zatem aktualnie zgłaszana dokumentacja jest powtórzeniem tych dokumentów, które były dostępne w sprawie prawomocnie zakończonej i które podlegały już ocenie Sądu. Zatem zarówno podnoszone przez ubezpieczonego okoliczności, jak i dowody nie są nowymi w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. i nie mogą stanowić podstawy wznowienia postępowania.

Badając dopuszczalność skargi wywiedzionej przez M. B. Sąd Apelacyjny uznał, że brak jest rzeczywistej podstawy wznowienia, bowiem samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający przepisom art. 401 - 404 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi. Uwzględniając powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 410 § 1 k.p.c., wobec uznania, że skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, orzekł o jej odrzuceniu (punkt I postanowienia). O kosztach procesu Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.,

Postanowienie Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości zażaleniem wyznaczony z urzędu pełnomocnik ubezpieczonego, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy: art. 403 § 2 k.p.c.,

poprzez odrzucenie skargi o wznowienie postępowania w wyniku przyjęcia, że dowód z dokumentacji medycznej z Kliniki PAM w S., dotyczącej przebytej drugiej i trzeciej operacji okulistycznej z maja i września 2003 r., obejmującej przebieg choroby oraz jej historię, nie zawiera wskazania nowych okoliczności, o których mowa w tym przepisie, w przypadku, gdy w poprzednim postępowaniu okoliczność ta była nieujawniona i nieznana stronom; art. 379 pkt 5 k.p.c., poprzez pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw wskutek niedoręczenia przez sąd ustanowionemu w sprawie pełnomocnikowi odpowiedzi na skargę o wznowienie postępowania z dnia 5 sierpnia 2010 r., a tym samym braku możliwości ustosunkowania się przez pełnomocnika ubezpieczonego do zarzutów podniesionych przez stronę przeciwną; art. 405 k.p.c., poprzez rozpoznanie sprawy przez sąd niewłaściwy w sprawie, tj. Sąd Apelacyjny – podczas, gdy właściwym do rozpoznania sprawy był Sąd Okręgowy w S.; art. 278 § 1 k.p.c. poprzez niepowołanie biegłych oraz dokonanie samodzielnej oceny dowodów w sytuacji, gdy ich ocena wymagała wiadomości specjalnych; art. 233 § 1 k.p.c., poprzez niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlega odrzuceniu.

Na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, zażalenie przysługuje także na postanowienie kończące postępowanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania, a także postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia. Postanowienie o odrzuceniu skargi o wznowienie postępowania kończące postępowanie w sprawie, wydane przez sąd, który orzekł w sprawie prawomocnie zakończonej w drugiej instancji, podlega więc zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego, które jest dopuszczalne tylko w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a odnośnie do spraw z zakresu

ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych (art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c.). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 czerwca 2008 r., IV CZ 36/08 (LEX nr 637707).

Sprawa wszczęta odwołaniem od decyzji rozstrzygającej o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy, kwestionującym wyłącznie stopień tej niezdolności, jest sporem o wysokość świadczenia, w którym o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., II UZ 47/08 - *OSNP 2010/9-10/128*).

Podzielając tę konstatację Sąd Najwyższy uznał, że zażalenie w niniejszej sprawie byłoby dopuszczalne, gdyby sprawa, której przedmiotu dotyczy, stwarzała możliwość wniesienia skargi kasacyjnej. Wnioskodawca miał przyznane prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe, natomiast w odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych domagał się przyznania prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Jego roszczenie jest sprawą o prawo majątkowe, gdyż żądanie zmierza do realizacji prawa mającego bezpośredni wpływ na jego stosunki majątkowe. W sprawach tego rodzaju istnieje obowiązek oznaczenia wartości przedmiotu sporu w pozwie (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.), a wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji (art. 368 § 2 k.p.c.) oraz w skardze kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Stosownie do art. 398² § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych, jednakże niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia przysługuje w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Treść przytoczonego przepisu nie upoważnia do zaprezentowanego w zażaleniu wniosku, że w każdej sprawie dotyczącej ustalenia prawa do emerytury lub renty skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości zaskarżenia. W sprawach o prawa majątkowe - także z zakresu ubezpieczeń społecznych - które nie należą do kategorii spraw wymienionych w tym przepisie, w sposób wyczerpujący dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Przyznanie renty następuje po stwierdzeniu istnienia przesłanek wymienionych w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.). Prawo do tego świadczenia uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy, lecz nie od stopnia tej niezdolności. Wymiar niezdolności do pracy nabiera znaczenia dopiero na etapie wyliczenia świadczenia (art. 62 pkt 1 i 2 ustawy). Skoro różnicowanie stopnia niezdolności do pracy nie decyduje o prawie do renty, to sprawa wszczęta odwołaniem od decyzji rozstrzygającej o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy, w którym kwestionowany jest wyłącznie stopień niezdolności do pracy, nie dotyczy „przyznania świadczenia”, o którym mowa w art. 398² § 1 k.p.c., lecz jest sporem o jego wysokość.

Pogląd odmienny, wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 3 listopada 2004 r., I UZ 37/04 (OSNP 2005 nr 15, poz. 236), nie jest powszechnie podzielany (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., II UKN 51/96, OSNAPIUS 1997 nr 17, poz. 329; z dnia 17 marca 2004 r., III UZ 1/04, niepublikowane oraz głosę krytyczną D. Ciszewskiej, Monitor Prawniczy 2006 nr 5, s. 270). Krytyka tego poglądu trafnie koncentruje się na stwierdzeniu, że przepisy art. 57 i 62 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozostają „w więzi z sobą” tylko o tyle, o ile regulują tę samą problematykę, czyli zagadnienie renty z tytułu niezdolności do pracy, przy czym oprócz przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, normują również inne istotne kwestie związane z rentą, w tym wysokość świadczenia rentowego.

W postanowieniu z dnia 7 czerwca 2005 r., II UZ 26/05 (niepublikowane) Sąd Najwyższy potwierdził, że w sprawie o rentę z tytułu trwałej i całkowitej niezdolności do pracy w miejsce orzeczonej (przyznanej) okresowej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnica między wypłaconym a żądanym świadczeniem, obliczona za okres jednego roku (art. 22 k.p.c. w związku z art. 393¹⁹ k.p.c. i art. 368 § 2 k.p.c.).

Stanowisko to znajduje potwierdzenie w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2010 r., w sprawie II UZ 5/10 (LEX nr 621341), z którego wynika, że sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przedmiotem

zaskarżenia kasacyjnego jest wysokość świadczenia emerytalno-rentowego są sprawami o świadczenie, w których dopuszczalność zaskarżenia kasacyjnego podlega ograniczeniu ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia. Jeżeli więc przedmiotem sporu jest różnica pomiędzy świadczeniem w wysokości wyliczonej przez wnioskodawcę, a należnością ustaloną przez organ rentowy, wartością przedmiotu zaskarżenia jest suma kwot stanowiących miesięczne różnice pomiędzy świadczeniem dochodzonym a pobieranym za okres jednego roku.

We wskazanym w uzasadnieniu zażalenia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., I UK 55/10, który dotyczył podobnej sprawy, Sąd Najwyższy nie podał w uzasadnieniu wyroku, czy analizował dopuszczalność skargi kasacyjnej i jaka była wartość przedmiotu zaskarżenia. Nie można więc stwierdzić, że przyjął inną wykładnię omawianych przepisów.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym, podzieliła ukształtowane w ostatnich latach stanowisko i wyraża pogląd, że sprawa o rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w miejsce renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, kwalifikuje się jako sprawa o wysokość świadczenia rentowego, w której skarga kasacyjna nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Wobec faktu, że niniejsza sprawa dotyczy skargi o wznowienie postępowania, zakończonemu wyrokiem Sądu Apelacyjnego, ...368/05, tj. sprawy o przyznanie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, w sytuacji, gdy wnioskodawca pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy, należy stwierdzić, że pełnomocnik ubezpieczonego nieprawidłowo określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 13.462 zł, tj. jako kwotę, stanowiącą iloczyn wysokości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (1.121,76 zł) oraz 12 miesięcy. Stosownie do art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w prawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania, w ocenie Sądu Najwyższego - wartość przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie powinna być obliczona jako iloczyn różnicy wysokości renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy i renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – oraz 12 miesięcy.

W zażaleniu pełnomocnik skarżącego podaje, iż wnioskodawca obecnie otrzymuje rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w kwocie 841,32 zł. Nie ulega więc wątpliwości, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest znacznie niższa od dziesięciu tysięcy złotych. Tym samym uznać należy, iż w niniejszej sprawie zażalenie nie jest dopuszczalne i podlegało odrzuceniu (art. 373 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania zażaleniowego, na które składają się koszty pełnomocnika z urzędu, Sąd orzekł zgodnie z § 15 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego w urzędzie (Dz.U. nr 163, poz. 1349 ze zm.); ich wysokość ustalił na podstawie § 12 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia.